

Beslutningsforslag nr. B 44. Fremsat den 6. december 2005 af Holger K. Nielsen (SF), Anne Bastrup (SF) og Ole Sohn (SF)

Forslag til folketingsbeslutning om udvidede beføjelser til Folketingets Udvalg vedrørende Efterretningstjenesterne

Folketinget opfordrer regeringen til at fremsætte forslag til ændring af lov om etablering af et udvalg om forsvarets og politiets efterretningstjenester. Formålet med ændringen af loven er:

- at give Folketingets udvalg vedrørende efterretningstjenesterne bedre muligheder for at sikre, at der ikke sker lovbrud i forbindelse med tjenesternes arbejde,
- at give udvalget mulighed for at behandle klager fra borgere, som finder, at deres rettigheder er blevet krænket,
- at give udvalget mulighed for på eget initiativ at foretage et løbende eftersyn af tjenesternes virksomhed,
- at give udvalget ret til ubegrænset indsigt i og adgang til arkiver, registre, lokaler, installationer og anlæg af enhver art, som tilhører eller benyttes af tjenesterne eller en af tjenesterne benyttet entreprenør,
- at give udvalget ret til og mulighed for at kunne foretage afhøring af alle nuværende og tid-

ligere ansatte med relation til tjenesternes aktivitet. En sådan afhøring skal – i lighed med udvalgets øvrige arbejde – fortsat foregå fortroligt,

- at udvalget får kompetence til at rejse sager om retskendelser vedrørende indgreb efter grundlovens § 72, som offentligheden ikke har kendskab til,
- at udvalget, såfremt det får kendskab til lovbrud, får kompetence til at rejse sagen som straffesag (evt. ved lukkede retssager) eller som tjenestemandssag efter sædvanlige retsregler, uden at der sker særlige begrænsninger med henvisning til rigets sikkerhed. En sådan sag skal kunne føres af en af tjenesterne uafhængig instans.

Efterretningstjenesterne pålægges desuden at udarbejde en årlig beretning om deres arbejde. Formålet med disse årlige beretninger er at styrke udvalgets arbejde og offentlighedens indsigt i efterretningstjenesternes arbejde.

Bemærkninger til forslaget

Det er forslagsstillernes opfattelse, at det er nødvendigt at have et efterretningsvæsen, bl.a. med henblik på at forebygge terror.

Det er samtidig forslagsstillernes opfattelse, at der må være demokratisk indsigt i og kontrol med det arbejde, som udføres af efterretningstjenesterne. Kun derved kan man modvirke mistanker om, at tjenesterne overvåger de forkerte eller handler ulovligt.

I 1988 blev der ved lov oprettet et særligt parlamentarisk udvalg med det formål at have indseende med Forsvarets Efterretningstjeneste (FE) og Politiets Efterretningstjeneste (PET), jf. lov nr. 378 af 6. juli 1988. Folketingets Udvalg vedrørende Efterretningstjenesterne har dog fået begrænset sin opgave til alene at modtage efterretninger fra regeringen om retningslinjer og enkelte konkrete aktiviteter. Allerede forud for etableringen af udvalget blev det fremført, at det måtte være passende at se på lovgrundlaget, når udvalget havde fået mulighed for at virke et stykke tid.

Ifølge lov om etablering af et udvalg om forsvarets og politiets efterretningstjenester er det regeringen, som underretter udvalget om indholdet af de retningslinjer, der er gældende for efterretningstjenesternes virksomhed. Endvidere holder regeringen udvalget orienteret om væsentlige omstændigheder af sikkerhedsmæssig karakter eller vedrørende udenrigspolitiske spørgsmål, som er af betydning for efterretningstjenesternes virksomhed. Den bevillingsmæssige kontrol med efterretningstjenesterne er heller ikke omfattet af udvalgets indseende.

I daglig tale omtales udvalget som »Kontroludvalget«, men det er indlysende, at det navn er helt misvisende på baggrund af det eksisterende lovgrundlag. Det er ganske enkelt ikke muligt for udvalget at kontrollere ret meget.

Det er vanskeligt at se, hvad der skulle være til hinder for, at man i et demokrati har en reel demokratisk indsigt i og kontrol med efterretningstjenesternes arbejde, sådan som det har været muligt i Norge.

Som argument mod at give udvalget en reel kontrolfunktion har det været fremført, at udvalget på den måde ville blive ansvarlig for efterretningstjenester-

nes arbejde, og at dette ville skabe uklarhed om grænsen mellem den lovgivende og den udøvende magt. Over for denne betragtning står behovet for en reel demokratisk kontrol. Det er ikke acceptabelt, at denne kontrol alene skal ske i tjenesternes eget regi. Alternativet er derfor kontrol i et andet regi. Det arbejde, som efterretningstjenesterne udfører, kræver ofte en høj grad af fortrolighed. Det er vanskeligt at se, hvor der bedre kan sikres en acceptabel balance mellem fortrolighed og demokratisk kontrol end i et udvalg nedsat af Folketinget.

De konkrete beslutninger om, af hvem, af hvad og hvordan der skal foretages overvågning, vil stadig alene finde sted i tjenesternes regi og på tjenesternes ansvar.

Efter forslagsstillernes opfattelse bør der efter tysk forbillede ske en årlig offentlig afrapportering af tjenesternes arbejde. Det er rimeligt, at offentligheden får kendskab til tjenesternes arbejde på det generelle plan. Derudover giver en årlig afrapportering også offentligheden mulighed for at reagere på tjenesternes arbejde, hvilket kan medvirke til, at tjenesterne arbejder mere hensigtsmæssigt. Eksempelvis vil personer fra offentligheden få mulighed for at gøre opmærksom på grupper eller personer, som tjenesterne ikke selv har anset for interessante.

Det er forslagsstillernes opfattelse, at de årlige beretninger bør indeholde:

- En gennemgang af de aktuelle trusselsbilleder, som tjenesterne arbejder ud fra. Forbilledet kan f.eks. være de analyser, som offentliggøres af de tyske efterretningstjenester.
- En beskrivelse af det forgangne års væsentlige begebenheder, som har haft betydning for tjenesternes arbejde.
- En overordnet beskrivelse af tjenesternes samarbejde med inden- og udenlandske myndigheder, herunder andre efterretningstjenester.
- En beskrivelse af efterretningstjenesternes generelle retningslinjer for deltagelse i den internationale terrorbekæmpelse.

- En beskrivelse af efterretningstjenesternes generelle virksomhed i forbindelse med flygtninge og udlændinge bosiddende i Danmark.
- De generelle retningslinjer for overvågning og registrering af danske statsborgere.
- De generelle retningslinjer for overvågning og registrering af danske og udenlandske organisationer og foreninger.
- Oplysninger om, hvilke organisationer tjenesterne vurderer som en fare for rigets selvstændighed og sikkerhed samt den lovlige samfundsorden.
- Et statistisk afsnit, som belyser antallet af registre i efterretningstjenesterne, disses art, antallet af registrerede personer og organisationer, antallet af nyoptagelser og sletninger, antallet af dommerkendelser for indgreb, som er foretaget efter grundlovens § 72, opgjort efter indgrebets art samt antallet af tiltalerejsninger og domfældelser.
- Oplysning om, hvor mange personer tjenesterne beskæftiger, og hvilke økonomiske rammer tjenesterne har haft til rådighed i det forgangne år.
- Oplysninger om efterretningstjenesternes interne og eksterne publikationsvirksomhed, herunder et artikelindeks.

Skriftlig fremsættelse

Holger K. Nielsen (SF):

Som ordfører for forslagsstillerne tillader jeg mig herved at fremsætte:

Forslag til folketingsbeslutning om udvidede beføjelser til Folketingets Udvalg vedrørende Efterretningstjenesterne.

(Beslutningsforslag nr. B 44).

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager forslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.